

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Tachov

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přinášejí důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Tachov leží v západním cípu Plzeňského kraje a tvoří 1 z 15ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje, jehož stručná charakteristika je dána následujícími údaji:

- rozlohou 948 km² je největším obvodem kraje;
- zhruba průměrný je pak počtem obcí – 27 a počtem obyvatel – 36.148, z toho 12.595 žije v jádrovém městě.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP v Plzeňském kraji

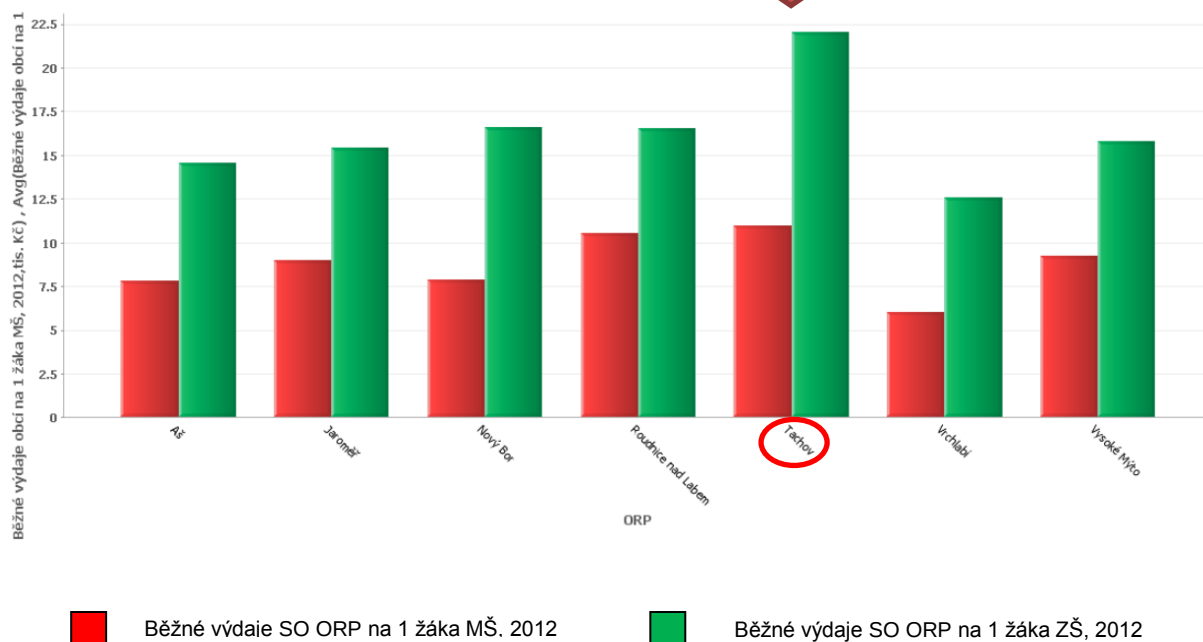
Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Tachov	27	36 148	12 595	948
Domažlice	58	40 296	11 104	763
Horšovský Týn	18	14 276	4 984	289
Klatovy	44	50 751	22 424	906
Nýřany	54	53 949	7 126	628
Stříbro	24	16 901	7 830	431
Sušice	30	24 579	11 270	781
Průměr za kraj	33	38 179	19 115	504

Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Plzeňského kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 34.000 až 38.000 obyvatel (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Bohumín, Hranice, Hustopeče, Otrokovice, Rožnov p. Radhoštěm, Velké Meziříčí);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 26 až 27 obcí (celkem 7 srovnatelných SO ORP: Blatná, Dobruška, Milevsko, Nepomuk, Náměšť nad Oslavou, Teplice, Žamberk);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 11.800 až 13.200 (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Aš, Jaroměř, Nový Bor, Roudnice n. Labem, Vrchlabí, Vysoké Mýto).

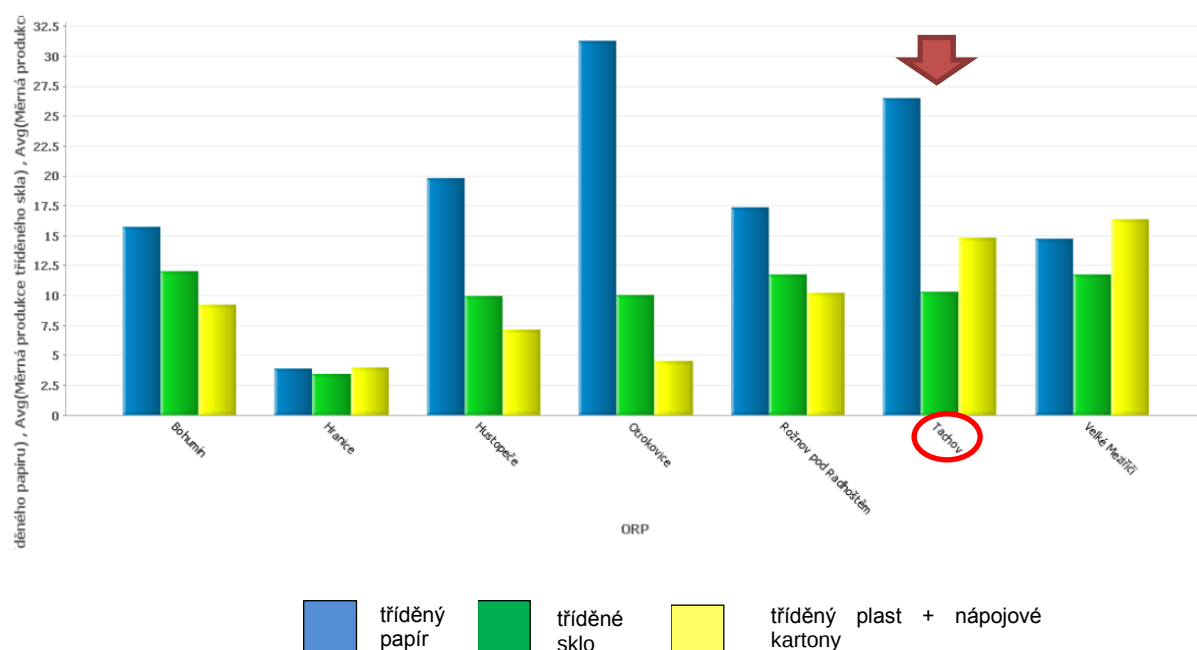
2. Předškolní a školní vzdělávání

V oblasti předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Tachov zejména porovnání **běžných výdajů na žáky základních a mateřských škol**. Při pohledu na oba z daných parametrů znázorněných grafem jsou hodnoty za tachovský obvod ve srovnávané skupině (obvody s přibližně stejnou velikostí jádrové obce) nejvyšší: běžné výdaje na žáka MŠ činí ca 11 tis. Kč a na žáka ZŠ ca 22 tis. Kč. Obdobných výsledků dosahuje SO ORP Tachov ve srovnání dle ostatních kritérií – mezi obvody s podobným počtem obcí či obyvatel nebo v rámci kraje. Viz graf č. 1.

Při bližším pohledu na problematiku odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu u SO ORP Tachov významné srovnání produkce odpadů. Celková **měrná produkce tříděných položek** patří ve všech kategoriích k těm středním či vyšším: v kategorii tříděného papíru je 2. nejvyšší (26,4 t/1.000 obyv.), v kategorii tříděného skla je průměrná (10,3 t/1.000 obyv.), v kategorii plastu a nápojových kartonů opět 2. nejvyšší (14,8 t/1.000 obyv.). Zhruba stejné výsledky vykazuje tachovský okres nejen podle kritéria aplikovaného zde, tj. mezi obvody s přibližně stejným počtem obyvatel, ale i mezi krajskými obvody či mezi obvody s podobnou velikostí jádrové obce. Viz obr. č. 2.

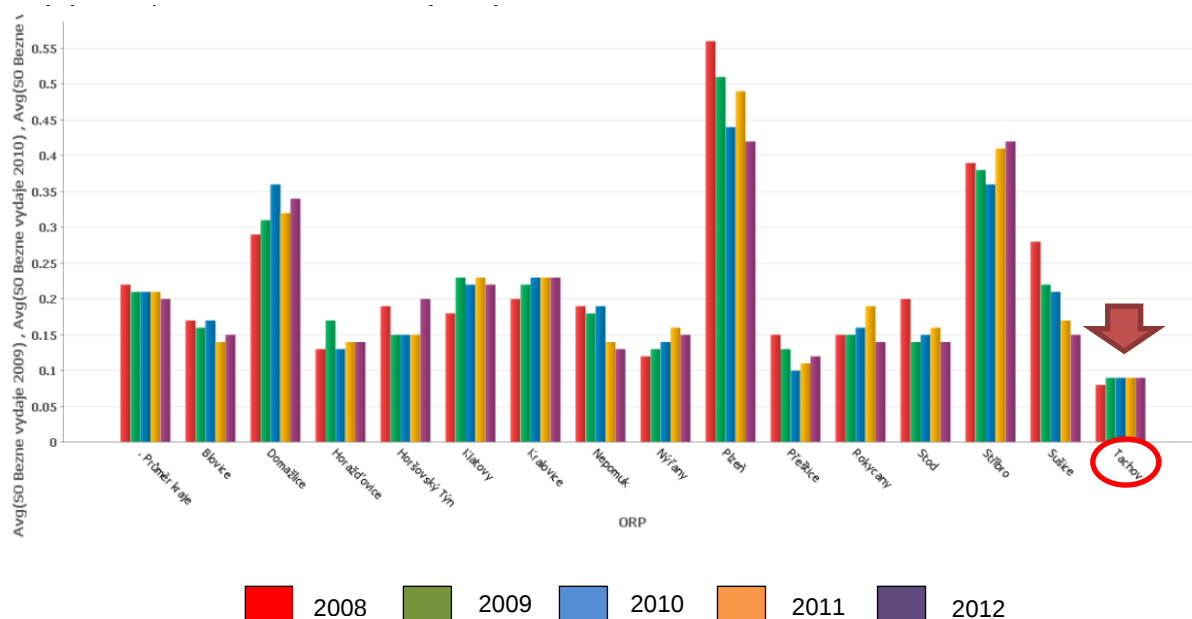
Obrázek 2: Měrná produkce tříděného papíru, tříděného skla, tříděného plastu + nápojových kartónů vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 34.000 až 38.000; v t/1.000 obyv.)

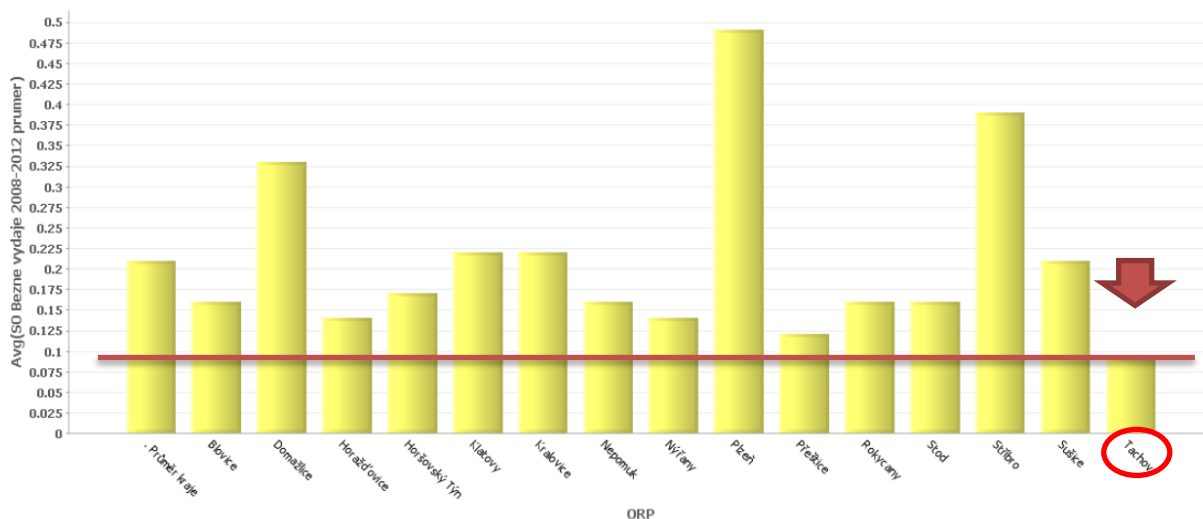
4. Sociální služby

Z pohledu sociálních služeb je vhodné vyzdvihnout srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. Lze konstatovat, že SO ORP Tachov dosahuje ve sledovaném období u vybraného vzorku SO ORP (v rámci Plzeňského kraje) nejnižších hodnot, a to v průměru pouze 90,- Kč/obyv./rok. Jejich výše má (vyjma r. 2008) po celou sledovanou dobu 2008-2012 stabilní výši. K tomu je ještě na místě doplnit údaje za **kapitálové výdaje na obyvatele**, které byly po celé období nulové. Situaci znázorňují obrázky č. 3 až 5.

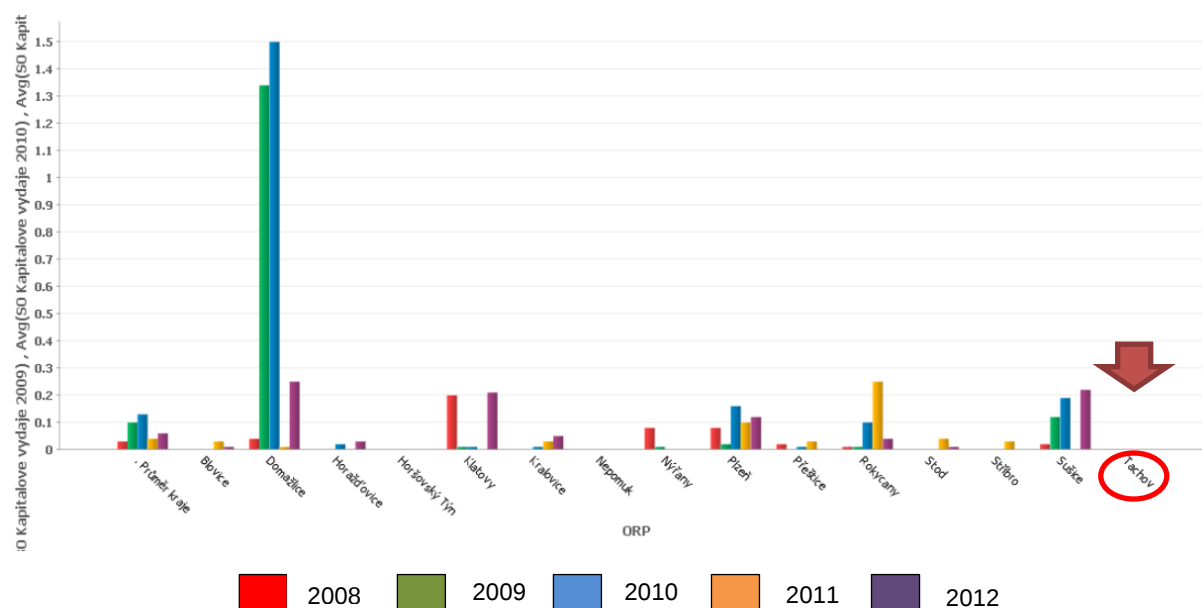
Obrázek 3: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Plzeňského kraje) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

Obrázek 4: Průměrné běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Plzeňského kraje) na sociální služby v období 2008-2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

Obrázek 5: Kapitálové výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: SO ORP Plzeňského kraje) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

5. Závěrečné shrnutí

SO ORP Tachov	
základní charakteristika	v Plzeňském kraji je správní obvod ORP Tachov: - rozlohou největší - z hlediska počtu obcí a obyvatel zhruba průměrný
předškolní a školní vzdělávání	<i>v rámci benchmarkingu ORP</i> vysoké běžné výdaje na žáky ZŠ a MŠ
odpadové hospodářství	<i>v rámci benchmarkingu ORP</i> vyšší měrná produkce tříděného skla a plastu včetně nápojových kartonů
sociální služby	<i>v rámci benchmarkingu ORP</i> - nízké běžné výdaje na sociální služby na obyvatele - nulové kapitálové výdaje na obyvatele

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad